

Warszawa, 03-07-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

VII.531.58.2023.JK

Pan

gen. dyw. SG Tomasz Praga

Komendant Główny Straży Granicznej

Komenda Główna Straży Granicznej

ePUAP

Szanowny Panie Komendancie,

do Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają wnioski obywateli, w których wskazują na rozbieżność praktyki co do możliwości przekraczania granicy Polski przez osoby posiadające podwójne obywatelstwo, w tym obywatelstwo polskie na podstawie paszportu innego państwa. Część wnioskodawców posiadających podwójne obywatelstwo – w tym obywatelstwo Rzeczypospolitej Polskiej – wskazuje, że nie miało możliwości wyjazdu z Polski na podstawie paszportu innego państwa.

Z treści komunikatu zamieszczonego na stronie internetowej Straży Granicznej wynika, że: „jeśli funkcjonariusz Straży Granicznej w trakcie kontroli granicznej na wyjazd z Polski uzyska informację, że podróżny posiada polskie obywatelstwo, a nie ma ważnego polskiego dokumentu, czyli – w zależności od kierunku podróży – paszportu lub dowodu osobistego, ma obowiązek nie zezwolić takiej osobie na przekroczenie granicy”. Dotyczyć ma to również sytuacji, gdy obywatel wjechał na terytorium Polski na podstawie dokumentu stwierdzającego obywatelstwo innego

państwa¹. Jako podstawę prawną takiej interpretacji we wskazanym komunikacie wskazano przepisy ustawy z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim (Dz. U. z 2022 r. poz. 465 ze zm.; dalej jako: ustawa o obywatelstwie). Stosownie do art. 3 ustawy o obywatelstwie obywatel polski posiadający równocześnie obywatelstwo innego państwa ma wobec Rzeczypospolitej Polskiej takie same prawa i obowiązki jak osoba posiadająca wyłącznie obywatelstwo polskie. Ponadto, przepis ten stanowi, że obywatel polski nie może wobec władz Rzeczypospolitej Polskiej powoływać się ze skutkiem prawnym na posiadane równocześnie obywatelstwo innego państwa i na wynikające z niego prawa i obowiązki. W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich, z przepisu tego nie wynika norma prawna, na którą powołuje się Straż Graniczna, odmawiając obywatelom polskim przekroczenia granicy w celu wyjazdu z Polski na podstawie paszportu innego państwa. Wskazane przepisy powinny być bowiem interpretowane z uwzględnieniem art. 5 ust. 1 ustawy z 27 stycznia 2022 r. o dokumentach paszportowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 410 ze zm.; dalej jako: ustawa do dokumentach paszportowych), który przyznaje prawo a nie obowiązek do posiadania dokumentu paszportowego oraz art. 5 ust. 2 ustawy z 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych (Dz. U. z 2022r. poz. 671 ze zm.; dalej jako: ustawa o dowodach osobistych), który ustanawia obowiązek posiadania dowodu osobistego jedynie przez pełnoletnich obywateli polskich zamieszkujących na terytorium RP.

Dodatkowy argument przeciwko przyjętej przez Straż Graniczną interpretacji przepisów ustawy o obywatelstwie występuje, w przypadku osób posiadających podwójne obywatelstwo Polski i innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej. W przypadku takich osób przyjęta przez Straż Graniczną interpretacja zdaje się nie odpowiadać prawu obywateli Unii Europejskiej do swobodnego przemieszczania się, gwarantowanego traktatowo w treści art. 21 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (swoboda i obywatelstwo). Dla potwierdzenia obywatelstwa Unii tak samo ważny jest paszport lub dowód osobisty wydany przez polskie organy władzy, jak i organy innego państwa członkowskiego. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej jako: TSUE) państwo członkowskie UE może zobowiązać swoich obywateli, pod groźbą kary, do posiadania przy sobie ważnego dowodu tożsamości lub paszportu, gdy podróżują do innego państwa członkowskiego Unii, niezależnie od używanego środka transportu i trasy (zob. wyrok TSUE z dnia 6

---

¹ <https://www.strazgraniczna.pl/pl/niezbednik-podroznego/obywatele-rp-z-podwojny/3262,Obywatele-RP-z-podwojnym-obywatelstwem.html>

października 2021 r. w sprawie C-35/20). Istotne jest, by dokument tożsamości lub paszport był ważny, brak jest natomiast wskazania by – w sytuacji posiadania podwójnego obywatelstwa – konieczne było posiadanie dokumentu wydanego przez państwo, z którego obywatel Unii chce wyjechać.

Mając na uwadze powyższe, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2023 r. poz. 1058), zwracam się do Pana Komendanta z uprzejmą prośbą o przekazanie Rzecznikowi informacji na temat praktyki przyjętej przez Straż Graniczną, w przypadku, gdy osoba posiadająca podwójne obywatelstwo, w tym polskie, próbuje przekroczyć granicę w celu wyjechania z Polski.

W szczególności proszę o wyjaśnienie, czy praktyka ta jest jednolita oraz jakie są jej podstawy prawne, a także jakie ewentualne szczególne względy za nią przemawiają. Jednocześnie, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy o RPO, zwracam się do Pana Komendanta kierując się zapewnieniem skutecznej ochrony praw i wolności obywateli polskich posiadających podwójne obywatelstwo o rozważenie przyjęcia interpretacji art. 3 ustawy o obywatelstwie uwzględniającej również inne przepisy ustawowe, tj. w szczególności art. 5 ust. 1 ustawy o dokumentach paszportowych oraz art. 5 ust. 2 ustawy o dowodach osobistych, a także prawa obywateli Unii Europejskiej do swobodnego przemieszczania się, która umożliwia wyjazd z Polski osobom we wskazanej sytuacji na podstawie ważnego dokumentu paszportowego innego państwa.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/